

پدر و مادر باید طعم بندگی را به فرزندان خود بچشانند

یک کارشناس مذهبی در یازدهمین جلسه از سلسله مباحث «تربیت اسلامی در آئینه روایات» گفت: پدر و مادر نماینده خدا در تربیت کودکانشان هستند و باید عملکرد کودک را زیر نظر داشته و طعم بندگی را به او بچشانند. کودک باید بداند که مراقب او هستند و بر اعمال و رفتارشان نظارت می‌کنید.

یک کارشناس مذهبی در یازدهمین جلسه از سلسله مباحث «تربیت اسلامی در آئینه روایات» گفت: پدر و مادر نماینده خدا در تربیت کودکانشان هستند و باید عملکرد کودک را زیر نظر داشته و طعم بندگی را به او بچشانند. کودک باید بداند که مراقب او هستند و بر اعمال و رفتارشان نظارت می‌کنید.

به گزارش خبرگزاری مهر، یازدهمین جلسه از سلسله مباحث «تربیت اسلامی در آئینه روایات» توسط حجت‌الاسلام والمسلمین حمید مشهدی آقایی یکشنبه 18 خرداد در مسجد هفتاد و دو تن مجموعه فرهنگی شهدای انقلاب اسلامی (سرچشمه) برگزار شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین حمید مشهدی آقایی در ابتدا اعیاد خجسته و ایام مبارک شعبانیه به خصوص میلاد حضرت علی‌اکبر(ع) و همچنین میلاد منجی عالم بشریت که در پیش است را به حاضران در جلسه تبریک گفته و امید آن داشتند که الطاف این بزرگواران شامل حال همه حاضران در جلسه شود. سپس ایشان به ادامه بررسی روایت "الْوَلَدُ سَيِّدُ سَبْعِ سِنِينَ وَ عَبْدُ سَبْعِ سِنِينَ وَ وَزِيرُ سَبْعِ سِنِينَ" روایت ارزشمند رسول اکرم(ص) پرداختند. روایت مذکور روایتی است که در جلسه پیش بخش نخست آن مطرح و در خصوص نکات مهم آن توضیحات کامل ارائه شد. در این جلسه قصد بررسی قسمت دوم روایت در خصوص مرحله دوم تربیت فرزندان را داریم.

ایشان ادامه داد: این مرحله مرحله بسیار حساس و مهم در تربیت فرزندان است، در دوره اول تربیت از دید پیامبر اکرم(ص) که دوره سیادت و امارت کودک بوده به اتمام رسیده و کودک وارد مرحله جدیدی از تربیت شده است؛ اما آنچه در بررسی این روایت مهم به نظر می‌رسد این است که در این جلسات تنها به سرفصلها اشاره کرده و فقط نکات مهم در هر مرحله عنوان می‌شود. فراز دوم روایت که مربوط به 7 سال دوم در زندگی کودک است باید به گونه‌ای عمل شود که کودک هر آنچه لازم است بیاموزد را حتماً فرا بگیرد. روایات متعددی از ائمه(س) در خصوص این مرحله وجود دارد. به طور مثال امام صادق(ع) می‌فرمایند: "در هفت سال دوم به کودکان خود کتاب بیاموزید." که البته منظور حضرت از کتاب همان قرآن کریم است و همچنین بیان شده است مسائل شرعی را در این دوره به کودکان خود بیاموزید و نیز در این دوران آنها را با حدیث آشنا کنید قبل از اینکه منحرفین از شما پیشی گرفته و فکر آنها را منحرف کنند.

معاون فرهنگی مرکز رسیدگی به امور مساجد ادامه داد: هفت سال دوم آغاز سن آموزش برای کودکان است. این مسئله تنها مربوط به مسلمانان نیست، بلکه در بسیاری از کشورهای دنیا سن آموزش از 7 سالگی و با آغاز مرحله دوم تربیت آغاز می‌شود. این مسئله نشان می‌دهد که روایت پیامبر اکرم(ص) در خصوص تربیت در همه دنیا به عنوان یک قاعده پذیرفته شده و به آن عمل می‌شود. کودک از 7 سالگی وارد سن اطاعت، بندگی و آموزش می‌شود. نکته مهم این است که زمانی می‌توانیم از کودک این توقع را داشته باشیم که خوب بیاموزد که در مرحله نخست که همان 7 سال اول باشد مزه سیادت را چشیده باشد. آنگاه می‌توان توقع بندگی و آموزش را از او داشته باشیم.

وی بیان کرد: کودک باید طعم آزادی و ریاست را در دوره اول چشیده باشد. مرحله اول که مرحله آزادی کامل او بوده مانند یک حلقه مرحله دوم و مرحله سوم تربیت را به مانند یک حلقه به هم متصل می‌کند. اگر این حلقه نباشد موجودیت دو مرحله بعد معنا نداشته و امکان پذیر نیست. نمی‌توان کودک را در مرحله اول سرکوب و در مرحله دوم انتظار آموزش و بندگی را از او داشت. باید با روش صحیح از هر مرحله عبور و به مرحله دیگر رفت.

وی در ادامه در خصوص محورهای اصلی در این دوره بیان داشت: نکته اول اطاعت و فرمانبرداری است. کودک از سن 7 سالگی خود را بنده و زیر دست می‌داند. این دوره حلقه واسطه بین بندگی و وزارت کودک است. نمی‌توان کسی در تربیت کودک این دوره ها را ناقص داشته باشد. این دوره، دوره حساس و گذار در تربیت کودک است. این دوره هم برای پسران و هم برای دختران دوره بسیار مهمی است؛ زیرا دختران در این دوره به بلوغ رسیده و پسران نیز تا آستانه بلوغ در این دوره پیش می‌روند. در این دوره لازم است که کودک طعم بندگی را بچشد. اما به یاد داشته باشید تنبیه در این دوره شرایط خاصی دارد. اسلام به شدت تنبیه بدنی را برای کودک منع کرده است و تنها اجازه داده با دست خود به آرامی چند ضربه به پشت دست کودک بزنید. کودک در این دوره فطرتاً پذیرای هرگونه آموزش و فرمان است.

مشهدی آقایی تصریح کرد: اگر کودک آموزش پذیر نباشد به این معنا است که مزه امیری و ریاست را در دوره قبل به خوبی نچشیده است. بچه‌ها در این سن روحاً آماده پذیرش بوده و باید پدر و مادرها به یاد داشته باشند که از توصیه‌های مستقیم در خصوص آموزش استفاده نکنند. باید با محبت و مهربانی به او آموزش داد. لازم است اولیاء بدانند در آموزش کودکان خواسته‌های عقلی و منطقی را برای کودک فراهم کنند. کودکان در این سن احساس عاطفه داشته و باید در آموزش او نسبت به معلم و پدر و مادر احساس لطف داشته باشد. در آموزش دروس سرنوشت ساز مانند دوستی، خواندن نماز و آموزش‌های لازم

باید قاطعانه با او برخورد شود. نباید با او در این موارد وارد بحث و استدلال و منطق شد زیرا امکان گریزپذیری از آموزش برای او فراهم است.

وی در ادامه نکات مهم تربیتی در این دوره بیان کردند: نکته دوم پاسخ به درخواستهای کودک است. در دوره اول ما هستیم که باید به خواسته‌های کودک گوش دهیم. اما در دوره دوم کودک وارد مرحله حساسی شده است. کودک باید در این دوره حیاء پیدا کند. اگر کودک در این مرحله به پرخاشگری، بی‌حیایی و گستاخی پرداخت باید پدر و مادر با او قاطع برخورد کنند. تامل و کوتاه آمدن در مقابل این رفتارهای کودک توسط پدر و مادر قابل قبول نیست. اگر با لحن بد سخن گفت باید سریع و قاطع به او و خواسته‌هایش جواب رد داده شود. نکته سوم نظارت و کنترل فرزندان است. در این دوره کودک از دوره سیادت به دوره بندگی نزول کرده است. از این پس دیگران هستند که او را بنده خود می‌دانند. بنابراین حق نظارت بر او را دارند. باید عملکرد کودک زیر نظر داشته و باید طعم بندگی را به او چشاند.

وی با بیان اینکه پدر و مادر نماینده خدا در تربیت کودکان‌شان هستند. کودک باید بداند که مراقب او هستند و بر اعمال و رفتارشان نظارت می‌کنید، گفت: اما باید اشتباهات او را بخشیده و او را عفو کنیم. نباید در نظارت کردن بر کودک به گونه‌ای عمل شود که انگار منتظر اشتباه کردن او هستیم تا او را تنبیه کنیم. نکته چهارم آداب تعلیم کودکان است. در دوره اول کودک کاملاً آزاد بوده، اما در این دوره وظیفه والدین و معلم این است که آنچه را که لازم است او بیاموزد را به او آموخته حتی اگر تمایلی به آموزش در کودک نباشد. کودک در این سن فطرتاً پذیرفته که محدود باشد پس هر جا که لازم است او را محدود کنید این کار را انجام دهید. مسئله اذن و اجازه گرفتن در این مرحله است که معنا پیدا می‌کند.

حجت الاسلام آقایی در ادامه سخنان‌ش بیان داشت: نکته پنجم تنبیه و تشویق در کودکان است. اگر کودک در این مرحله نافرمانی و یا اشتباه کرد باید خود را مستحق کیفر بداند. همان طور که ارتکاب گناه مستحق عذاب است. کودک باید بداند که در مورد انجام هر تخلفی مستحق عذاب و کیفر است. تشخیص و انجام کیفر با پدر و مادر و معلم او خواهد بود. اصل در اسلام عدم تنبیه کودک است. باید با محدود کردن و عدم دلسوزی‌های بی‌مورد والدین و همچنین عدم ارفاق به کودک او را تنبیه کرد. ناراحت شدن کودک در این دوره مهم نیست. باید طغیان فرزندان‌تان را در این مرحله سرکوب کنید. اگر این سرکوب صورت نگیرد در سنین بعد و مرحله بالاتر، او دیگر قابل کنترل نخواهد بود.

وی افزود: نکته ششم تعلیم و آموزش است. کودک باید بداند در این مرحله کار او آموزش دیدن است. او باید طبق برنامه و در ساعات تعیین شده در کلاس درس خود حاضر شده و مراحل آموزشی خود را به درستی طی کند. البته نباید این نکته را فراموش کرد که کلاسهای درس کودکان نباید خشک و بی روح باشد. آموزش کودک حتماً باید همراه با تشویق و روش صحیح باشد. نباید کودک را به دلیل نبود آموزش صحیح و تعلیم درست از مدرسه رفتن باز داریم زیرا آموزش بد بهتر از بی‌آموزشی است. وظیفه پدر و مادر جذاب سازی و تصویرسازی صحیح از محیط آموزش است، باید در این سن برای پسرها معلم مرد و دخترها معلم زن انتخاب کرد زیرا کودک در این مرحله است که باید حلال و حرام را آموزش ببیند.

این پژوهشگر دینی در قسمت پایانی جلسه ادامه داد: در پایان فراز دوم روایت پیامبر اکرم(ص) بیان چند نکته مهم را ضروری می‌دانم. این مرحله آغاز اوج گیری سؤالات و شبهات برای کودکان است. در این دوره است که کودک شرایط درون خانواده را با بیرون از آن مقایسه می‌کند. باید در این دوره ایمان را در دل کودکان ایجاد کنیم و اعتقادات صحیح را به آنان بیاموزیم. همانطور که گفته شده خدا ایمان را محبوب شما قرار داده است.

وی افزود: در این سنین است که اولین تلنگرهای اعتقادی و ایمانی برای کودک ایجاد می‌شود. باید افکار صحیح و سالم را برای کودک ایجاد کنیم. عقاید صحیح و درست از منبع قلب و ایمان به وجود می‌آید. باید با زبان کودک و با استدلال خاص و قابل فهم برای او این کار انجام شود. در این سنین خیلی لازم نیست کودک شاهد گفتگوها بین پدر و مادر باشد. بحث و مواجهه در این سنین برای کودک لازم نیست. کودک باید در این دوران از شبهات دینی و سیاسی به دور باشد و لازم نیست در حضور او چنین مباحثی مطرح شود.

سلسله جلسات «شرح و تفسیر روایات کلیدی تربیتی» با سخنرانی حجت‌الاسلام والمسلمین آقایی، یکشنبه هرهفته قبل از نماز مغرب و عشاء در مجموعه فرهنگی شهدای انقلاب اسلامی(سرچشمه) به آدرس میدان بهارستان، نرسیده به چهارراه سرچشمه، خیابان شهید صیرفی پور برگزار می‌شود و شرکت برای عموم در این جلسات آزاد است.